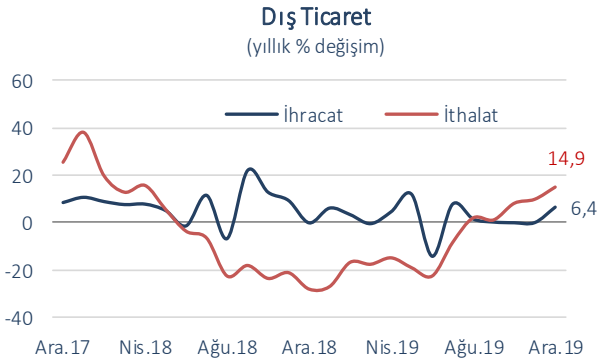

Dış ticaret açığı Aralık'ta genişlemeye devam etti.

TÜİK verilerine göre Aralık 2019'da ihracat hacmi bir önceki yılın aynı ayına kıyasla %6,4 artarak 14,7 milyar USD olurken, ithalat hacmi %14,9 artışla 19 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. Böylece, dış ticaret açığı hızlı biçimde genişlemeye devam ederek 4,3 milyar USD'ye ulaştı.

2019 yılı genelinde ise ihracat hacmi bir önceki yıla kıyasla %2,1 artarak 171,5 milyar USD olurken, ithalat hacmi yurt içi üretim ve talep koşullarındaki zayıf seyir nedeniyle %9,1 gerileyerek 202,7 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. Dış ticaret açığı da 2018'e kıyasla %43,5 azalarak 31,2 milyar USD oldu. 2018'de %75,3 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı 2019'da %84,6 düzeyine yükseldi.

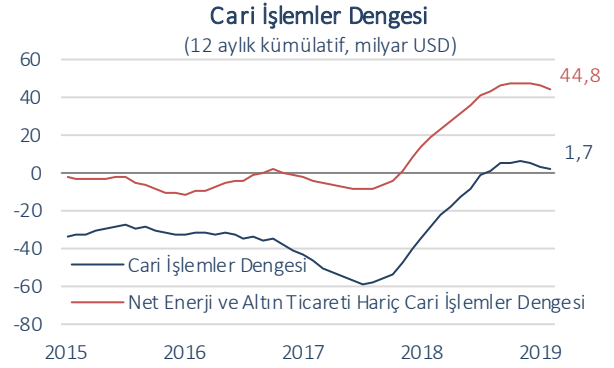

2019'da cari denge 1,7 milyar USD fazla verdi.

Cari denge 2019'un son ayında 2,8 milyar USD açık verdi. Bu dönemde, cari açık dış ticaret açığında kaydedilen yükselişle Aralık 2018'e kıyasla %162,2 oranında genişledi. Seyahat gelirlerinde yaşanan yıllık yükseliş ise cari açığı kısmıyordu.

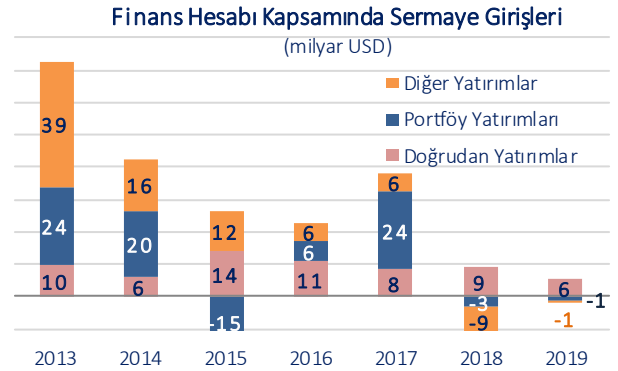
Cari denge, 2019'un tamamında 1,7 milyar USD ile 2001'den bu yana ilk kez fazla verdi. Özellikle yılın ilk yarısında iktisadi faaliyette kaydedilen gerilemeye bağlı olarak dış ticaret açığı daralırken, petrol fiyatlarının 2018'e kıyasla düşük seyretmesi de cari dengedeki olumlu seyrinde

rol oynadı. Net seyahat gelirlerinin yıl genelinde %24,7 (5,1 milyar USD) oranında genişlemesi cari dengeyi iyileştiren bir diğer faktör oldu. Net enerji ithalatı hariç tutulduğunda cari denge 2019'da 35,5 milyar USD fazla verdi. Altın ticareti de hariç tutulduğunda bu rakam 44,8 milyar USD oldu.

Doğrudan yatırımlarda 5,5 milyar USD'lik net sermaye girişi kaydedildi.

Net doğrudan yatırımlar kaleminde Aralık ayında 281 milyon USD ile sınırlı sermaye girişi kaydedildi. 2019 yılı genelinde ise net doğrudan yatırımlar yıllık bazda %41,3 azalarak 5,5 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. Söz konusu tutarın %57,3'ü net gayrimenkul yatırımlarından kaynaklandı.

Türkiye'ye Net Sermaye Hareketleri

	12 aylık kümülatif veriler		Finansmandaki Payı (%)	
	Aralık 2018	Aralık 2019	Aralık 2018	Aralık 2019
Cari İşlemler Dengesi	-28.261	1.674	-	19,8
Sermaye ve Finans Hesabı Net Giriş	-2.510	3.411	-	-
-Doğrudan Yatırımlar	9.374	5.506	23,3	65,3
-Portföy Yatırımları	-3.115	-1.112	-	-
-Diğer Yatırımlar	-8.831	-1.002	-	-
-Diğer	62	19	0,2	0,2
Net Hata ve Noksan	20.394	1.239	50,7	14,7
Rezervler⁽¹⁾	10.377	-6.324	25,8	-

Not: Rakamlar yuvarlamadan ötürü toplamı vermeyebilir.

(1) Rezervler, toplam net sermaye girişleri ile cari denge arasındaki fark olup (-) değer rezerv artışını, (+) değer rezerv azalışını gösterir.

Kaynak: TCMB, TÜİK, Datastream

Portföy yatırımları 2019 genelinde azaldı.

Aralık ayında portföy yatırımları kaleminde 871 milyon USD net sermaye çıkışı yaşandı. Yıl genelinde yurt dışı yerleşiklerin hisse senedi ve DİBS piyasalarında sırasıyla 406 milyon USD ve 3,1 milyar USD tutarında net alış gerçekleştirmesine karşın portföy yatırımlarında 2019 genelinde 1,1 milyar USD'lik net sermaye çıkışı yaşandı.

Diğer yatırımlar...

Aralık ayında diğer yatırımlarda 370 milyon USD'lik net sermaye girişi kaydedilirken, 2019 genelinde toplam 1 milyar USD net sermaye çıkışı gerçekleşti. Genel hükümetin, bankaların ve diğer sektörlerin 2019 yılında net kredi geri ödeyicisi olmaları bu gelişmede belirleyici oldu.

2019 yılında uzun vadeli borç çevirme oranı bankacılık sektöründe %74 oldu. Bankacılık dışı sektörlerde de bu oran %89 ile son 9 yılın en düşük düzeyine geriledi.

Rezerv varlıklar ve net hata noksan...

Aralık ayında rezerv varlıklar 539 milyon USD azalırken, net hata ve noksan kaleminde 2,5 milyar USD tutarında sermaye girişi kaydedildi. Rezerv varlıklar 2019 yılı

genelinde 6,3 milyar USD yükseldi. TCMB'nin revizyon politikası doğrultusunda ödemeler dengesi istatistiklerinin çeşitli kalemlerinde yapılan çalışmalar net hata ve noksan kalemine de yansdı. Bu çerçevede, 2019'un ilk 11 ayına ilişkin net hata ve noksan kaleminde 1,9 milyar USD'lik bir azalış gerçekleşse de söz konusu kalem yılı 1,2 milyar USD giriş ile kapattı.

Beklentiler...

2019 yılında ekonomik aktivitenin zayıf seyri paralelinde dış ticaret açığındaki daralma cari dengenin fazla vermesinde belirleyici oldu. Öte yandan, ekonomik aktivitedeki toparlanma eğilimiyle birlikte yılın son çeyreğinde genişlemeye başlayan dış ticaret açığı bu seyrini 2020'nin ilk ayında da sürdürdü. Ticaret Bakanlığı tarafından açıklanan verilere göre Ocak 2020'de dış ticaret açığı yıllık bazda %85,4 genişledi. Bu seyrin önümüzdeki aylarda da devam etmesine bağlı olarak 2020 genelinde cari dengenin yeniden açık vereceğini tahmin ediyoruz.

Ödemeler Dengesi	(milyon USD)			
	2018	2019	% Değişim	12 Aylık Kümülatif
Cari İşlemler Dengesi	-1.067	-2.798	162,2	1.674
Dış Ticaret Dengesi	-1.313	-3.402	159,1	-18.676
Hizmetler Dengesi	1.114	1.400	25,7	31.537
Seyahat (net)	898	1.112	23,8	25.719
Birincil Gelir Dengesi	-994	-1.087	9,4	-12.513
İkincil Gelir Dengesi	126	291	131,0	1.326
Sermaye Hesabı	-1	-2	100	19
Finans Hesabı	1.170	-319	-	2.932
Doğrudan Yatırımlar (net)	-863	-281	-67,4	-5.506
Portföy Yatırımları (net)	1.945	871	-55,2	1.112
Net Varlık Edinimi	835	1.213	45,3	4.520
Net Yükümlülük Oluşumu	-1.110	342	-	3.408
Hisse Senetleri	-80	89	-	406
Borç Senetleri	-1.030	253	-	3.002
Diğer Yatırımlar (net)	-772	-370	-52,1	1.002
Efektif ve Mevduatlar	-1.943	-2.049	5,5	-3.283
Net Varlık Edinimi	-2.932	528	-	9.038
Net Yükümlülük Oluşumu	-989	2.577	-	12.321
Merkez Bankası	-503	1.995	-	2.495
Bankalar	-486	582	-	9.826
Yurt Dışı Bankalar	-991	333	-	6.228
Yabancı Para	-527	227	-	5.795
Türk Lirası	-464	106	-	433
Yurt Dışı Kişiler	505	249	-50,7	3.598
Krediler	2.614	3.138	20,0	16.399
Net Varlık Edinimi	437	143	-67,3	368
Net Yükümlülük Oluşumu	-2.177	-2.995	37,6	-16.031
Bankacılık Sektörü	-1.999	-13	-99,3	-11.264
Bankacılık Dışı Sektörler	-130	-3.027	2.228,5	-3.771
Ticari Krediler	-1.540	-1.553	0,8	-12.101
Diğer Varlıklar ve Yükümlülükler	97	94	-	-13
Rezerv Varlıklar (net)	860	-539	-	6.324
Net Hata ve Noksan	2.238	2.481	10,9	1.239

Kaynak: TCMB, Ticaret Bakanlığı, Datastream

İktisadi Araştırmalar Bölümü

İzlem Erdem
Başekonomist
izlem.erdem@isbank.com.tr

İlker şahin
Uzman
ilker.sahin@isbank.com.tr

Alper Gürler
Birim Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

Gamze Can
Uzman
gamze.can@isbank.com.tr

Dilek Sarsın Kaya
Müdür Yardımcısı
dilek.kaya@isbank.com.tr

Bütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İř Bankası A.ř.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İř Bankası A.ř. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İř Bankası A.ř. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İř Bankası A.ř. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılmaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.